

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/140/2024
Identifikačné číslo spisu:	6118376159
Dátum vydania rozhodnutia:	08.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6118376159.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q.. A. E., narodeného XX. A. XXXX, I., C. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s.r.o., Košice, Hrnčiarska 29, IČO: 50 453 785, proti žalovanej Obci Poproč, Poproč, Školská 2, IČO: 00 324 639, zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Bajúžikovou, Michalovce, Štefánikova 8, o zaplatenie 16.900 eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3-15C/15/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. septembra 2023 sp. zn. 2Co/191/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) zo dňa z 28. októbra 2021 č.k. 15C/15/2019-220 v znení opravného uznesenia z 5. apríla 2022 č.k. 15C/15/2019-236 (výrok I.); žalovanej priznal proti žalobcovi podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

1.2. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že podanou žalobou sa žalobca domáhal (po pripustení zmien žalobného petitu) zaplatenia sumy 16.900 eur s príslušenstvom na tom skutkovom základe, že ako výlučný vlastník nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, k. ú. I., obec I., reg. CKN parcela č. XXXX o výmere 2832 m², druh zastavaná plocha a nádvorie, z ktorej je podľa geometrického plánu oddelená CKN parcela č. XXXX/X o výmere 2307 m², druh zastavaná plocha a nádvorie, nemôže nehnuteľnosť sám efektívne využívať, nakoľko je súčasťou obecnej miestnej komunikácie - cesty, ktorú využívajú obyvatelia obce I. a iné osoby, teda je využívaná ako verejná komunikácia. Domáhal sa preto náhrady za takéto obmedzenie svojho vlastníckeho práva či už z titulu bezdôvodného obohatenia alebo titulom vecného bremena. Nárok vyčíslil na základe znaleckého posudku.

1.3. Nebolo v konaní sporným, že žalobca je na základe kúpnej zmluvy zavkladovanej pod č. G. dňa 9. novembra 2015 do katastra nehnuteľností, výlučným vlastníkom vyššie špecifikovanej nehnuteľnosti, na ktorej sa nachádza miestna komunikácia vo vlastníctve žalovanej, a teda ju možno využívať len v súlade s touto funkciou. Uvedené nehnuteľnosti patriace do vlastníctva žalobcu užíva žalovaná na základe práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu na základe zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z.z.“). Spornou medzi stranami bola v prvom rade otázka, či náhrada za zákonné vecné bremeno má charakter jednorazového alebo opakovaného plnenia a s tým súvisiaca otázka premlčania uplatneného nároku, ako aj otázka výšky náhrady za predmetný pozemok.

1.4. Na posudzovanú vec súd prvej inštancie aplikoval § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., § 128, § 151n ods. 1 veta prvá, § 100 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Konštatoval, že citovaný zákon označil oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci, alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, školy, cintoríny, parky, atď., ktoré boli vybudované pred rokom 1989. Zriadenie vecného bremena preto predstavuje spôsob ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z.z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch. Uvedený zákon neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. V tejto súvislosti ale prvoinštančný súd poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. US/474/2013, v ktorom konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné vychádzať z článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd Slovenskej republiky už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/89/2008). Aj v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je primeraná náhrada na mieste a všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku, patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporционаlitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/2/2014). Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak, ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. V uvedenom smere poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/49/2019, podľa ktorého finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého k pozemku, bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Je možno teda jeho vznik posudzovať samostatne, v prípade každého nového vlastníka zaťaženého k pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia, je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Na základe citovaných rozhodnutí, ako aj doposiaľ akceptovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je teda zrejmé, že rozsah vecného bremena, resp. zriadenie vecného bremena prináleží vlastníkovi pozemku, a tento rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku, t.j. od dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., dňom 1. septembra 2009. Pretože žalobca sa stal vlastníkom predmetného pozemku titulom kúpnej zmluvy z 9. novembra 2015, náhrada na zaplatenie odplaty za

užívanie vecného bremena v prejednávanej veci vznikla pôvodnému vlastníkovi a nie samotnému žalobcovi. Nárok vo forme náhrady peňažného plnenia za užívanie nehnuteľnosti je právo majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu v zmysle § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom tu nie je osobitná úprava ohľadom dĺžky premlčacej doby, takže platí všeobecná premlčacia doba v trvaní troch rokov, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz. Predmetné právo mohlo byť vykonané v prvý deň účinnosti zákona, t.j. 1. septembra 2009, trojročná premlčacia doba uplynula 1. septembra 2012 a návrh na začatie konania bol podaný po jej márnom uplynutí. Prvoinštančný súd preto uzatváral, že nárok žalobcu je už premlčaný a žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanej, ktorá bola v konaní úspešná, priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní napadnutého rozsudku a predchádzajúceho procesného postupu súdu prvej inštancie v rozsahu odvolacích námietok žalobcu (§ 379 ods. 1, § 380 ods. 1, 2 CSP) dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je zákonné a vecne správne. Odvolací súd nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie boli nesprávne, nezodpovedajúce tvrdeniam strán a vykonaným dôkazom, príp. založené na chybnom hodnotení vykonaných dôkazov alebo, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán nevyplynuli alebo nevyšli za konania najavo, opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav veci, vzal do úvahy iba skutočnosti preukázané vykonanými dôkazmi, ktoré vyhodnotil podľa zásad vyplývajúcich z § 191 a nasl. CSP, v súlade so zákonom a správnym spôsobom vo vzťahu k uplatnenému nároku, prihliadajúc na rozhodujúce skutkové tvrdenia a relevantné argumenty sporových strán, a dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Uplatnený nárok tiež správne právne kvalifikoval a právne predpisy a relevantné zákonné ustanovenia aj správne interpretoval a zo zisteného skutkového stavu vyvodil zodpovedajúce právne závery o právach a povinnostiach sporových strán. Odvolací súd nezistil pochybenia ani v procesnom postupe súdu prvej inštancie porušujúce procesné práva strán alebo právo na spravodlivý proces, príp. odnímajúce stranám sporu možnosť konať pred súdom v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie.

Pokiaľ žalobca namietal, že vzhľadom na konštantnú rozhodovaciu prax súdov v čase podania žaloby, podľa ktorej bola odplata za vecné bremeno zriadené podľa zákona č. 66/2009 Z.z. priznávaná ako opakovaná náhrada, a teda na základe princípu právnej istoty mal legitímne očakávania, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s touto konštantnou rozhodovacou praxou, odvolací súd dal do pozornosti odvolateľa, čo tvorí, resp. predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, čo je základným atribútom právnej istoty podľa článku 2 CSP a ako chápať princíp legitímneho očakávania predstavujúci osobitnú kategóriu právnej istoty. Tiež poukázal na závery plynúce z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. marca 2018 sp. zn. 3Cdo/198/2017 zaoberajúce sa dopadom zmenenej judikatúry na rozhodovanie súdov.

2.1. Pokiaľ odvolateľ vo svojej odvolacej argumentácii tvrdil, že v prípade napadnutého rozhodnutia ide o prekvapivé rozhodnutie, nakoľko súd prvej inštancie založil rozhodnutie na tvrdeniach, ktoré neboli obsiahnuté v predbežnom právnom posúdení, v ktorom sa mal vyjadriť tak, že „sporným sa zdá len opakovaný nárok, ktorý si žalobca uplatňoval“ odvolací súd poukázal na § 181 ods. 2 CSP, ktorý zároveň citoval. Mal za to, že prípadné porušenie predmetného ustanovenia žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod. V konečnom dôsledku, ak samotný žalobca tvrdil, že prvoinštančnému súdu sa zdal sporným len opakovaný nárok, túto otázku konajúci súd správne vyriešil tak, že dospel k záveru o nedôvodnosti opakovaného nároku, pretože nárok, ktorý si uplatňoval žalobca je len jednorazový. K ďalšej námietke žalobcu v súvislosti s použitím § 153 ods. 1 CSP odvolací súd uviedol, že toto ustanovenie nie je kogentné, súdu ukladá možnosť prihliadnuť alebo nie na prostriedky procesnej obrany, nepredložené včas. K námietke žalobcu, že vo veci vykonané výsluchy sú nezákonné, odvolací súd uviedol, že žiaden výsluch svedka vo veci nebol vykonaný - vypočutá bola len štatutárna zástupkyňa žalovanej, teda vlastne samotná žalovaná. Nedošlo preto z uvedených dôvodov k porušeniu práva žalobu na spravodlivý proces.

2.2. Odvolací súd ďalej v dôvodoch rozhodnutia chronologicky predostrel judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky k problematike priznávania finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva. V uvedenom smere uviedol, že zákon č. 66/2009 Z.z. síce uvedenú otázku nerieši, avšak skoršou súdnou praxou bolo postupne ustálené, že vlastníkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorazová) náhrada vo výške obvyklého nájomného. Vychádzalo sa pritom z doterajšej rozhodovacej činnosti vyšších súdnych autorít, ktorej základom bol nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. októbra 2016 PL. ÚS 42/2015, pričom už v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 237/2009 sa ústavný súd priklonil k úvahám o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia. V súlade s takto ustálenou súdnou praxou rozhodoval aj Krajský súd v Košiciach (a okresné sudy v obvode tohto krajského súdu). Závery z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 a 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 z sú však odlišné. V zmysle uvedených rozhodnutí náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t.j. 1. júlu 2009, pričom sa premŕčuje v lehote 3 rokov. Tieto rozhodnutia vychádzajú z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014 (R 73/2016) a z 24. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/26/2014, týkajúcich sa priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a konštatovali, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/17/2019 odvolal na akceptovanie vyslovených názorov aj Ústavným súdom Slovenskej republiky, napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012 a v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 539/2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu sp. zn. 2Cdo/194/2018, keď jeho závery nepovažoval za arbitrárne. Obdobne aj proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 537/2021 odmietnutá, pri rešpektovaní princípu subsidiarity, lebo o veci sťažovateľov prebieha konanie pred všeobecnými súdmi, spor nebol právoplatne rozhodnutý.

2.3. S prihliadnutím na vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (podrobne uvedenú v bodoch 30. až 34 napadnutého rozhodnutia - sp. zn. 8Cdo/17/2019 a ďalšie z 27. októbra 2021 sp. zn. 1Cdo/171/2021, z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019, z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 v spojení s uznesením sp. zn. IV. ÚS 539/2020), odvolací súd konštatoval, že v prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z.z. (o akú situáciu išlo v danej veci) patrí jednorazová náhrada, na ktorú má nárok iba pôvodný vlastník pozemku, ktorý si ho v súdnom konaní môže úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premŕčacej dobe, ktorá začína plynúť od účinnosti tohto zákona. Keďže finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, vlastník predmetných pozemkov v danej veci si mohol uplatniť náhradu za vzniknuté vecné bremeno len v zákonom stanovenej lehote, a to do troch rokov (§ 101 Občianskeho zákonníka) od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t. j. od 1. septembra 2009 (do 1. septembra 2012). Žalobca si uplatnil nárok na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobou doručenou súdu dňa 13. novembra 2018, teda po uplynutí stanovenej lehoty, preto súd prvej inštancie správne prihliadol na žalovanou vznesenú námietku premŕčania a žalobu žalobcu zamietol. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná v odvolacom konaní bola úspešná, preto jej bola priznaná plná náhrada trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Navrhoval napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a zaviazať žalovanú na náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. Žalobca v dovolaní z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že žalobou sa domáhal na súde prvej inštancie vydania nároku - náhrady za zákonné vecné bremeno. Na prvom pojednávaní vo veci samej, súd vyjadril predbežné právne posúdenie, že ako sporné považuje len či má ísť o opakovanú náhradu. Až na uvedenom pojednávaní, žalovaná predložila znalecký posudok o určení ceny za pozemok, z čoho vyplýva, že ani ona nerozporovala skutočnosť, že žalobca má nárok na náhradu, ale

len cenu za pozemok. Napriek tomu súd odročil pojednávanie a vyhlásil rozhodnutie vo veci samej s poukazom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v uznesení z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019. Dovolateľ mal za to, že ide o prekvapivé rozhodnutie, nakoľko súd prvej inštancie na prvom pojednávaní vo veci samej považoval za sporné len či má ísť o opakované plnenie a nie samotný nárok žalobcu, čím odňal žalobcovi právo uplatňovať prostriedky procesnej obrany a útoku v danom rozsahu. Žalobca namietal, že s touto otázkou sa nevysporiadal ani odvolací súd napriek tomu, že to žalobca namietal v odvolaní a rovnako ako súd prvej inštancie sa priklonil k právnomu názoru prezentovanému v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019. Predmetným postupom súdov nižších inštancií došlo k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, keď v odôvodnení jednotlivých rozsudkov dochádza len k prihliadnutiu na samotné uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré v samotnom čase uplatnenia práva žalobcu neexistovalo, ale existovala rozsiahla judikatúra, na ktorú žalobca poukazoval v priebehu celého konania a s ktorou sa súdy žiadnym spôsobom nevysporiadali. Dokonca občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Prešove prijalo zjednocujúce stanovisko v tejto veci, že odplata za vecné bremeno zriadené podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je vo forme opakujúceho plnenia, renty (pod sp. zn. 6 Co 75/2012). Tým, že došlo k zmene právneho posúdenia v otázke sporných a nesporných okolností, máme za to, že ide o prekvapivé rozhodnutie, čím bolo porušené právo na spravodlivý proces.

3.2. Žalobca v dovolaní z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, namietal absenciu odôvodnenia odklonu od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 2016, sp. zn. PL ÚS 42/2015, body 71-73. Odôvodnenie odvolacieho súdu v bode 29 rozsudku považoval za nenáležité, nakoľko odvolací súd sa priklonil k argumentácii nepublikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bez akéhokoľvek ďalšieho odôvodnenia prečo už neaplikuje skutočnú ustálenú rozhodovaciu prax, rozhodnutia vyššej právnej sily a to Ústavného súdu.

3.3. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená žalobca namietal, že súdy nižších inštancií aplikovali do svojho rozhodovania uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019 napriek skutočnosti, že nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pretože uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2019, sp. zn. 2Cdo/194/2018 nie je zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR a ani na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a nik sa nevie k nemu dopátrať. Žalobca uviedol, že zatiaľ nebolo predmetom posudzovania najvyššieho súdu koľko nepublikovaných rozhodnutí môže predstavovať ustálenú súdnu prax, podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky však dve rozhodnutia nemôžu predstavovať ustálenú prax dovolacieho súdu (I. ÚS 115/2020). Podľa názoru žalobcu ostáva otvorená otázka, na ktorú doposiaľ judikatúra nedala odpoveď „čo v prípade, ak po rozhodnutí publikovanom v zbierke sú vydané protichodné „nepublikované“ rozhodnutia (bez postúpenia veľkému senátu)?“, inými slovami „kde je hranica, kedy tieto rozhodnutia založia rozdielnu rozhodovaciu prax, t. j. dokedy je možné považovať rozhodnutie publikované v zbierke za ustálenú súdnu prax?“. Konštatoval, že aj ustálená súdna prax publikovaná v zbierke totiž môže zmeniť postupom času charakter ustálenosti, ak nasledovný judikatúrny vývoj je poznamenaný masívnym výskytom protichodných rozhodnutí.

3.4. Žalobca v rámci dovolania z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, poukázal na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 158/2012, týkajúce sa princípu právnej istoty, pričom uviedol, že predmetná otázka je rozhodovaná rozdielne s prihliadnutím na rozsudok z 21. decembra 2009 sp. zn. 4Cdo/89/2008, uznesenie z 23. apríla 2015 sp. zn. 4Cdo/2/2014, uznesenie z 23. júna 2016 sp. zn. 4MCdo/1/2016. Dovolateľ mal za to, že nejednoznačnosť v rozhodovaní zásadným spôsobom ovplyvňuje vlastnícke právo ako aj princíp právnej istoty a preto táto otázka by mala byť riešená aj

vzhľadom na rôznorodú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a odklon od judikátu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 2016, sp. zn. PL ÚS 42/2015, body 71-73.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a kroky žalobcu za účelové. Mala za to, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal s odvolacími námietkami žalobcu a preto žiadala dovolanie žalobcu zamietnuť a zaviazat ho na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd sa nezaoberal riadne jej tvrdeniami, preto je odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedostatočné, ďalej namietal nesprávne skutkové a právne závery.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

16. Osobitne s dovolacími námietkami žalobcu dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí postačujúcim spôsobom zdôvodnili nepriznanie náhrady žalobcovi, a to aj poukázaním na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu o jednorazovom charaktere náhrady v spojitosti s tým, že v danej veci žalovaná úspešne vzniesla námietku premlčania. Odvolací súd v rozhodnutí popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň uviedol právny predpis a ustanovenia, ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery, a to v bodoch 28. až 37. odôvodnenia, v rámci ktorých sa vypořádaval aj s prezentovanými námietkami žalobcu o porušení princípu právnej istoty, o prekvapivosti a nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia a napokon o nesprávnom právnom posúdení priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalobca poukazoval aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

17. Zo zhora uvedeného (pod bodom 16.) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol

a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravyospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. Pokiaľ ide o dovoláciu námietku žalobcu o prekvapivosti prvoinstančného rozhodnutia spočívajúcu v tom, že na prvom pojednávaní pri predbežnom prejednaní veci samej považoval súd za sporné len to, či má ísť o opakované plnenie a nie samotný nárok, čím mu mal podľa tvrdení dovolateľa uprieť právo uplatňovať prostriedky procesnej obrany a útoku, dovolací súd poukazuje na závery vyslovené v judikáte R 60/2021. O tom, aký bol procesný postup súdu prvej inštancie a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo spisu. Súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP), berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP). Súd pri výkone spravodlivosti nesmie byť obmedzovaný tak pôvodnými predbežnými závermi o skutkovej stránke veci, ako ani prípadným vlastným predbežným právnym posúdením. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 181 ods. 2 CSP v podstatných rysoch prevzal úpravu priebehu pojednávania po prednesoch strán podľa § 118 ods. 2 O.s.p.. Podľa § 181 ods. 2 CSP, po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu. Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvej inštancie. Striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p. (teraz § 181 ods. 2 CSP - pozn. dovolacieho súdu) zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. (pozri uznesenie najvyššieho súdu z 28. mája 2013 sp. zn. 4Cdo/167/2012). Dovolací súd v nadväznosti na uvedenú judikatúru uvádza, že

ustanoveniu § 237 písm. f/ O. s. p. korešponduje podľa novej právnej úpravy ustanovenie § 420 písm. f/ CSP, pričom pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil pojmom „právo na spravodlivý proces“, čím právna úprava CSP precizuje podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti.

19.1. Dovolateľ namietal, že v prípade postupu súdu podľa § 181 ods. 2 CSP by realizácia jeho procesných práv bola iná a v konaní by navrhol a predložil ďalšie dôkazy na podporu svojich tvrdení. Teda, ak by súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom a naznačil by svoje predbežné právne posúdenie veci mal by možnosť preukázať dôvodnosť svojho nároku. Ústavný súd Slovenskej republiky v týchto súvislostiach konštatoval, že § 118 ods. 2 OSP neukladá povinnosť súdu „naznačiť svoj predbežný právny názor“, ale upravuje iba povinnosti pri vedení pojednávania. Zo samotnej skutočnosti, že súd určitú okolnosť neuvedie výslovne ako spornú, nevyplýva, že by táto okolnosť bola považovaná za nespornú. Nie je zjavným cieľom § 118 ods. 2 OSP zmeniť rozloženie bremena tvrdenia či dokazovania medzi účastníkmi konania. Skutočnosť, že ani súd prvej inštancie a ani odvolací súd neupozornil sťažovateľov na to, aby preukázali určitý predpoklad, na ktorý sa má viazať určitý právny následok, nemôže znamenať, že by im, slovami sťažovateľov „odopreli... možnosť splniť dôkaznú povinnosť...a následne uniesť dôkazné bremeno“. Tvrdené nepoužitie rýdzo procesného § 118 ods. 2 OSP v okolnostiach daného prípadu nemohlo predstavovať opísaný protiprávny zásah do v sťažnosti označených práv sťažovateľov (pozri uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 16/2012 z 12. januára 2012).

19.2. Dovolací súd dodáva, že cieľom § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p., vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (porovnaj aj uznesenia najvyššieho súdu z 22. marca 2017 sp. zn. 3Cdo/3/2016, z 13. mája 2014 sp. zn. 5Cdo/211/2013). Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že námietka dovolateľa týkajúca sa opomenutia postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu prvej inštancie nie je vzhľadom na ďalší priebeh konania (zápisnica z pojednávania, vykonané dokazovanie, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia) relevantná.

20. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

21. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalobcu preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP

22. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia

byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

23. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

24. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

25. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo „zjednotenia rozdielneho rozhodovania“ (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

26. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

27. Dovolací súd posudzujúci prípustnosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) dospel k záveru, že dovolateľ (uplatňujúci všetky dôvody nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP) nesúhlasil s právnym posúdením otázky, či náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. prislúcha vlastníkovi pozemku v jednorázovej forme alebo ako opakujúce sa plnenie. Prezentoval názor, v zmysle ktorého vlastníkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorázová) náhrada vo výške obvyklého nájomného, poukazujúc pritom aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. októbra 2016 PL. ÚS 42/2015 a tiež sp. zn. III. ÚS 237/2009, v ktorom „sa ústavný súd priklonil k úvahám o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia“. Žalobca dôvodil, že riešenie vyššie uvedenej otázky súdmi nižších inštancií bolo v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou

(§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) resp. že vyššie uvedeným spôsobom nastolená otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) a napokon argumentoval aj jej rozdielny riešením najvyšší súdom (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

28. Vo veci konajúci senát 8C najvyššieho súdu zistil, že v rozhodnutí z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019 najvyšší súd riešil otázku, či náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. prislúcha vlastníkovi pozemku v jednorazovej forme alebo ako opakujúce sa plnenie (teda presne tú istú otázku, aká bola nastolená dovolateľom v aktuálne preskúmvanej veci). V okolnostiach preskúmvanej veci najvyšší súd priblížil pojem vecné bremeno zriadené ex lege ("zákonné" vecné bremeno) vo verejnom záujme, k právnej problematike, ktorej sa už obdobne vyjadril vo viacerých rozhodnutiach týkajúcich sa náhrady za zriadenie vecného bremena v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z. (viď rozsudky z 24. marca 2015, sp. zn. 7Cdo/26/2014 a zo 14. apríla 2016, sp. zn. 3Cdo/49/2014). V spomínanom rozhodnutí najvyšší súd nadviazal na právne závery vyjadrené už skôr, a to v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/194/2019 (napadnutým ústavnou sťažnosťou, ktorú však ústavný súd uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020 odmietol ako zjavne neopodstatnenú) a konštatoval, že tak, ako náhrada za vecné bremeno zriadené podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. má povahu výlučne jednorazového plnenia, nemá povahu opakujúceho sa plnenia ani náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. Právna veta rozhodnutia sp. zn. 8Cdo/17/2019 znie: „Pokiaľ vlastník pozemku nemal k 1. júlu 2009 s obcou, ktorá na jeho pozemku nadobudla vlastníctvo stavby podľa osobitného predpisu (napr. zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v z. n. p.) zmluvne dohodnuté iné právo, vzniklo mu týmto dňom právo na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv vecným bremenom zriadeným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky. Na premlčanie tohto práva vlastníka zaťaženého pozemku na takú náhradu sa vzťahovala všeobecná premlčacia doba troch rokov (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začala plynúť uvedeným dňom". Obdobné závery najvyšší súd zopakoval aj v rozhodnutiach z 27. októbra 2021 sp. zn. 1Cdo/171/2021, z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019, z 14. decembra 2022 sp. zn. 1Cdo/255/2021, v rozsudku z 30. októbra 2024 sp. zn. 1Cdo/133/2023 a v uznesení z 26. júna 2024 sp. zn. 7Cdo/49/2023.

29. Z doposiaľ uvedeného vyplýva, že judikatórnu líniu nastolenú rozhodnutiami najvyššieho súdu z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 a 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 a neskôr potvrdenú v ďalších rozhodnutiach možno bezpochyby označiť už za ustálenú súdnu prax najvyššieho súdu (R 71/2018). Preto námietka dovolateľa o neexistencii ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu a o odklone od princípu právnej istoty (čl. 2 ods. 1 a čl. 3 Základných princípov CSP) neobstoí. To, že uznesenie najvyššieho súdu z 26. augusta 2019, sp. zn. 2Cdo/194/2018 nebolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR nie je z hľadiska toho ako je „zadeinovaná“ ustálená súdna prax najvyššieho súdu (viď bod 24 tohto rozhodnutia) skutočnosť relevantná. Ani poukaz dovolateľa na odklon od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 2016, sp. zn. PL ÚS 42/2015, body 71-73 nie je tiež náležitý, lebo ako vyplýva z iného uznesenia ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 323/2017 „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ktorou sa zaoberá rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL ÚS 42/2015 - pozn. dovolacieho súdu), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993". Je tomu tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.

30. Dovolací súd uzatvára, že dovolateľom nastolená otázka už bola v minulosti judikatúrou najvyššieho súdu vyriešená so závermi, ktoré sa stali súčasťou ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu a od týchto sa odvolací súd pri posudzovaní zisteného skutkového stavu neodklonil.

31. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP odmietol, a to podľa § 447 písm. c) CSP, keďže smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

32. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.